

Berguven i Upplands rapportområde 2019

Berguv (*Bubo bubo*) i Älvkarleby i oktober 2019. FOTO: ALF LINDERHEIM

BERGUVEN, VÅR STÖRSTA uggle, har sedan lång tid tillbaka haft problem i såväl Uppland som landet i sin helhet. Tidigare var den hårt efterhållen av människan då arten uppfattades som en konkurrent om småviltet. Som om inte det var nog tärde miljögifter hårt på beståndet kring mitten av förra århundradet. Trots att förföljelsen sedan länge i stort sett har upphört och många miljöfarliga produkter inte längre får användas, har arten aldrig återhämtat sig. När det var som värst var reproduktionen så låg att det fanns farhågor om att berguven kanske helt skulle försvinna. Av den anledningen startades avelsprojekt på många håll i landet. Det är hundratals ungar som genom åren släppts för att hjälpa upp det glesa naturliga beståndet. Trots det har berguven aldrig kommit tillbaka

till samma numerär som tidigare. Det häckande beståndet i Sverige är fortfarande svagt och det är på många håll långt mellan reviren. Därtill tycks de par som trots allt finns ha problem med reproduktionen.

Vi vet att berguven sedan länge har haft problem, men vi vet förvånansvärt lite om de bakomliggande orsakerna. Trots sin storlek och sina röstresurser har vi ändå dålig kunskap om hur många par/revir det finns i landet. Huvudorsaken är att arten i första hand är aktiv under den mörka delen av dygnet och den är, trots sina röstresurser, inte alltid så lätt att hitta på lätet då paret ofta kan vara väl så tystlåtna. Att berguven numera ofta förekommer i av människan skapade miljöer, till exempel grustäckter och avfallsanläggningar, har inte gjort saken lättare. Det är inte miljöer

som man som fågelintresserad i första hand söker sig till.

För att försöka täppa till denna kunskapslucka utsåg BirdLife Sverige berguv till riksinventeringsart för åren 2019–2020. BirdLife Sverige uppmanade sina regionalföreningar att genom inventeringar försöka ta reda på hur många revir som det i nuläget finns i respektive verksamhetsområde. En morot för att få många intresserade är att BirdLife Sverige betalar bilersättning för resor i samband med inventeringsarbetet.

För Upplands rapportområde åtog sig undertecknad att vara kontaktperson mellan BirdLife Sverige och UOF. Det kom även på min lott att försöka få tag i personer som var intresserade av att delta i inventeringen. Ett uttåg med den innebörden publicerades i FiU, men gensvaret från läsekretsen var allt annat än massivt (två svar!). Personliga kontakter togs dock med medlemmar i UOF vilket resulterade i att ytterligare några visade intresse för att hjälpa till under våren 2019.

Undertecknad har tillsammans med övriga intresserade under 2019 besökt ett ganska stort antal tänkbara lokaler för arten, inte bara tidigare kända utan även presumtiva där berguv veterligen aldrig har registrerats. Vad gäller de senare är det i första hand grus- och bergtäkter, men också avfallsanläggningar, som har besökts under perioden mitten av februari till mitten av april. Dessa besök har mestadels ägt rum med början kring skymningen och ett par timmar framöver. Besöken har främst förlagts till kvällar med fördelaktigt väder, det vill säga svag vind. Grus- och bergtäkter har vanligtvis inventerats under veckoslut då den ordinarie verksamheten inte har ägt rum.

Årets inventeringssäsong avslutades i mitten av april och då hade 49 mer eller mindre tänkbara häckningslokaler besökts vid ett till tre tillfällen vardera (totalt 87 besök). Av dessa är 28 berg-/grustäckter, sex avfallsanläggningar och 15 mer naturliga habitat (berg, skärgårdsöar etc.). Vad blev då resultatet av all den möda som lagts ned? Jo, ropande uv har registrerats på tretton lokaler och en individ sågs vid ett av de tre besök som gjordes på yt-

terligare en lokal. Åtta av de hörda påträffades i grus-/bergtäckter, en på en avfallsanläggning (därtill den som bara sågs), medan resterande fyra fanns på naturliga lokaler.

Hur det gick med eventuella häckningar på de lokaler där uv registrerades vet vi inte fullt ut. Det var flera av dessa lokaler som inte följdes upp med avseende på vare sig eventuell häckning eller häckningsutfall. På några av dem blev det säkerligen ingen häckning då man kan misstänka att det rörde sig om ropande uv utan partner. Lyckad häckning (=ungar hörda eller sedda) har dock konstaterats på tre lokaler, alla tre i grus-/bergtäckter. På två av dem sågs vardera tre ej flygga ungar och på den tredje hördes senare minst två tiggande ungfåglar.

Avslutningsvis kan sägas att årets inventering inte var heltäckande och att det kommande året behövs för att vi ska kunna få bättre kunskap om bergovens status i rapportområdet. Förhoppningsvis finns arten på fler lokaler än vad årets inventering har visat. Även om vi redan under 2019 har besökt det stora flertalet av alla grus-/bergtäckter, finns det ändå förhoppningar om att ytterligare några av dessa visar sig hysa berguv nästa år. Arten är inte lätt att inventera. Fördelen med täkter är att de är väl avgränsade och vi vet därför var vi ska lyssna. Det stora problemet är eventuella revir i naturliga miljöer, inte minst de vid kusten och i skärgården. Vi känner till några revir i denna miljö, men det finns troligen fler. Utmaningen med dessa är att det är stora arealer som skulle behöva genomföras under våren 2020.

Sammanfattningsvis kan sägas att årets inventering har förlöpt väl, men att vi ändå behöver lägga ned avsevärd möda även nästa år för att vi ska få en mer välgrundad bild av bergovens status i rapportområdet. Årets insats har gjorts av ett fåtal personer och det behövs fler som kan hjälpa till med inventeringen under 2020. Hör av dig till undertecknad om du är intresserad av att hjälpa till!

TEXT: BILL DOUHAN
bill.douhan@telia.com